

Briselē, 2022. gada 13. jūnijā
(OR. fr, en)

9764/22

ECOFIN 553
UEM 157
SOC 348
EMPL 230
COMPET 451
ENV 552
EDUC 221
RECH 344
ENER 260
JAI 815
GENDER 93
ANTIDISCRIM 73
JEUN 104
SAN 349

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	9417/22 - COM(2022) 614 final
Temats:	Ieteikums – PADOMES IETEIKUMS par Ungārijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas ir pārskatīts un par ko ir panākta vienošanās dažādās Padomes komitejās, un kura pamatā ir Komisijas priekšlikums COM(2022) 614 final.

PADOMES IETEIKUMS

par Ungārijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241², ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Tas sekmē ekonomikas atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai, līdztekus stiprinot dalībvalstu tautsaimniecību noturību un potenciālo izaugsmi. Vidējā termiņā un ilgtermiņā tas palīdz arī stiprināt publisko finanšu ilgtspēju un sekmēt izaugsmi un darbvietu radīšanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada jūnijā tiks atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atveseļošanas un noturības mehānisma.
- (2) Komisija 2021. gada 24. novembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2022. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Pētījumā bija pienācīgi ņemtas vērā 2021. gada 7. maijā parakstītās Portu sociālās saistības turpināt īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija izsludināja 2017. gada 17. novembrī. Eiropadome 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījuma prioritātes apstiprināja 2022. gada 25. martā. Komisija 2021. gada 24. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Ungārija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī priekšlikumu attiecībā uz 2022. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Padome vienoto nodarbinātības ziņojumu pieņēma 2022. gada 14. martā.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (3) Krievijas iebrukums Ukrainā globālās pandēmijas izskaņā ir būtiski mainījis ģeopolitisko un ekonomisko kontekstu. Iebrukuma ietekme uz dalībvalstu tautsaimniecībām izpaužas, *inter alia*, kā augstākas enerģijas, pārtikas un izejvielu cenas un vājākas izaugsmes izredzes. Enerģijas cenu pieaugums īpaši smagi skar visneaizsargātākās mājsaimniecības, kuras ir nonākušas enerģētiskajā nabadzībā vai kurām tā draud, kā arī uzņēmumus, kurus visvairāk negatīvi ietekmē enerģijas cenu pieaugums. Turklāt Savienībā ierodas nepieredzēti daudz cilvēku, kuri bēg no Ukrainas. Krievijas agresijas kara radītās ekonomiskās sekas ir asimetriski ietekmējušas dalībvalstis. Šajā sakarā 2022. gada 4. martā ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382³ pirmo reizi tika piemērota Padomes Direktīva 2001/55/EK⁴, pārvietotajām personām no Ukrainas piešķirot likumīgas uzturēšanās tiesības Savienībā, kā arī piekļuvi izglītībai un apmācībai, darba tirgum, veselības aprūpei, mājoklim un sociālajai palīdzībai. Ungārijai tiek darīts pieejams ārkārtas atbalsts, izmantojot kohēzijas rīcību bēgļu atbalstam Eiropā (*CARE*) un papildu priekšfinansējumu no Atveseļošanas palīdzības kohēzijai un Eiropas teritorijām (*REACT-EU*), lai steidzami apmierinātu ar uzņemšanu un integrāciju saistītās vajadzības cilvēkiem, kuri bēg no Ukrainas.

³ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu (OV L 71, 4.3.2022., 1. lpp.).

⁴ Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212, 7.8.2001., 12. lpp.).

- (4) Ievērojot strauji mainīgo ekonomisko un ģeopolitisko situāciju, 2022. gada Eiropas pusgadā atsāksies ekonomikas un nodarbinātības politikas vispusīga koordinācija, kura līdztekus tiks pielāgota, ņemot vērā ar Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu saistītās prasības, kā skaidrots 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, ir svarīgi īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts īstenot visus 2019. un 2020. gada Eiropas pusgada ciklos sniegtos konkrētām valstīm adresētos ieteikumus vai to būtisku daļu. Atveseļošanas un noturības plānu pārskatīšanā, atjaunināšanā vai grozīšanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu, papildus citiem konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kas sniegti līdz šādu pārskatītu, atjauninātu vai grozītu atveseļošanas un noturības plānu iesniegšanas dienai, joprojām vienlīdz aktuāli ir arī 2019. un 2020. gadā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.
- (5) Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula darbojas kopš 2020. gada marta. Komisija savā 2021. gada 3. marta paziņojumā "Apritējis gads kopš Covid-19 uzliesmojuma: fiskālās politikas atbildes pasākumi" pauda viedokli, ka lēmums par vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanu vai turpmāku piemērošanu būtu jāpieņem vispārēja ekonomikas stāvokļa novērtējuma ietvaros, kurā būtisks kvantitatīvais kritērijs ir ekonomiskās aktivitātes līmenis Savienībā vai eurozonā salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni (2019. gada beigās). Paaugstināta nenoteiktība un spēcīgi lejupvērsti riski, kas skar ekonomikas perspektīvu saistībā ar karu Eiropā, nepieredzēts enerģijas cenu kāpums un ieilguši piegādes ķēdes darbības traucējumi rada apstākļus, kuru dēļ ir attaisnojami Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas darbību pagarināt arī attiecībā uz 2023. gadu.

- (6) Ievērojot pieeju, kas izklāstīta Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumā ⁵, ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2021. gada konverģences programmu, vispārējo fiskālo nostāju pašlaik vislabāk var izmērīt kā izmaiņas primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus), bet ietverot no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret vidēja termiņa potenciālo izaugsmi ⁶. Papildus atzinumam par vispārējo fiskālo nostāju, novērtējot, vai valsts fiskālā politika ir piesardzīga un vai tās struktūra spēs nodrošināt ilgtspējīgu atveseļošanu, kas būtu saskanīga ar zaļo un digitālo pārkārtošanos, uzmanība tiek pievērsta arī valsts finansētajiem ⁷ primārajiem kārtējiem izdevumiem (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un investīcijām.

⁵ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2021. gada konverģences programmu (OV C 304, 29.7.2021., 78. lpp.).

⁶ Aplēses par fiskālo nostāju un tās komponentiem šajā ieteikumā ir Komisijas aplēses, kas balstītas uz pieņēmumiem, kuri ir Komisijas 2022. gada pavasara prognozes pamatā. Komisijas vidēja termiņa potenciālās izaugsmes aplēsēs nav iekļauta to reformu pozitīvā ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un var paātrināt potenciālo izaugsmi.

⁷ Nefinansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām vai citiem Savienības fondiem.

- (7) Komisija 2022. gada 2. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas plašas norādes par fiskālo politiku 2023. gadā ("fiskālās norādes") un kura mērķis ir atbalstīt dalībvalstu stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanu un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Pamatojoties uz 2022. gada ziemas prognozes makroekonomisko perspektīvu, Komisija atzīmēja, ka piemērota šķīstu pāreja no kopējās atbalstošās fiskālās nostājas 2020.–2022. gadā uz kopumā neitrālu kopējo fiskālo nostāju 2023. gadā, vienlaikus saglabājot gatavību reaģēt uz mainīgo ekonomisko situāciju. Komisija paziņoja, ka fiskālie ieteikumi 2023. gadam arī turpmāk būtu jādiferencē starp dalībvalstīm un tajos būtu jāņem vērā iespējamā pārrobežu blakusietekme. Komisija aicināja dalībvalstis atspoguļot norādes savās stabilitātes un konverģences programmās. Komisija apņēmas cieši uzraudzīt ekonomikas norises un pielāgot savas politikas norādes pēc vajadzības un ne vēlāk kā savā Eiropas pusgada pavasara paketē, kas sagatavota 2022. gada maija beigās.
- (8) Attiecībā uz fiskālajām norādēm fiskālajos ieteikumos 2023. gadam ir ņemta vērā ekonomikas perspektīvas pasliktināšanās, paaugstinātā nenoteiktība un papildu lejupvērstie riski, kā arī augstāka inflācija salīdzinājumā ar Komisijas 2022. gada ziemas prognozi. Ņemot vērā šos apsvērumus, fiskālajai reakcijai ir jāpalielina publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, un jā saglabā visneaizsargātāko mājāsaimniecību pirktspēja, lai mīkstinātu enerģijas cenu kāpuma ietekmi un palīdzētu ierobežot inflācijas otrreizējās ietekmes spiedienu, izmantojot mērķtiecīgus un pagaidu pasākumus. Fiskālajai politikai arī turpmāk jābūt dinamiskai, lai pielāgotos strauji mainīgajiem apstākļiem, tostarp izaicinājumiem, kuri attiecībā uz aizsardzību un drošību izriet no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu, un dalībvalstīs tā ir jādiferencē atbilstīgi to fiskālajam un ekonomiskajam stāvoklim, tostarp ņemot vērā krīzes ietekmi uz tām un pārvietoto personu pieplūdumu no Ukrainas.
- (9) Ungārija savu 2022. gada valsts reformu programmu un 2022. gada konverģences programmu iesniedza 2022. gada 29. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.

- (10) Komisija 2022. gada ziņojumu par Ungāriju publicēja 2022. gada 23. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Ungārija īstenojusi attiecīgos tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019., 2020. un 2021. gadā. Tajā bija arī novērtēts Ungārijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
- (11) Ungārija 2022. gada 29. aprīlī iesniedza savu 2022. gada konverģences programmu Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. pantā noteiktajā termiņā.
- (12) 2022. gada 23. maijā Komisija nāca klajā ar ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu. Ziņojumā bija aplūkots Ungārijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2021. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), turklāt vispārējās valdības parāds pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 60 % no IKP, un neatbilda parāda samazināšanas kritērijam. Ziņojumā secināts, ka deficīta un parāda kritēriji nav izpildīti. Ievērojot 2022. gada 2. marta paziņojumu, Komisija, novērtējot visus attiecīgos faktorus, uzskatīja, ka parāda samazināšanas kritērija ievērošana nozīmētu pārāk stingru, agrīni koncentrētu fiskālo konsolidāciju, kas varētu apdraudēt izaugsmi. Tāpēc Komisija uzskata, ka pašreizējos ārkārtas ekonomiskajos apstākļos atbilstība parāda samazināšanas kritērijam nav uzskatāma par vajadzīgu. Kā paziņots, Komisija 2022. gada pavasarī neierosināja sākt jaunas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, bet 2022. gada rudenī tā no jauna novērtēs, vai būtu nepieciešams ierosināt šādu procedūru sākšanu.

- (13) 2020. gada 20. jūlija ieteikumā ⁸ Padome ieteica Ungārijai, ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, 2020. un 2021. gadā veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret Covid-19 pandēmiju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atveseļošanu. Tā arī ieteica Ungārijai, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda atmaksājamību, vienlaikus veicinot investīcijas. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Ungārijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 7,8 % no IKP 2020. gadā līdz 6,8 % no IKP 2021. gadā. Ungārijas fiskālās politikas reakcija atbalstīja ekonomikas atveseļošanu 2021. gadā, savukārt pagaidu ārkārtas pasākumu apmērs samazinājās no 4,0 % no IKP 2020. gadā līdz 0,8 % 2021. gadā. Ungārijas 2021. gadā veiktie pasākumi atbilda Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikumam. Valdības 2020. un 2021. gadā noteiktie diskrecionārie budžeta pasākumi galvenokārt ir pagaidu pasākumi vai atsvērti ar kompensējošiem pasākumiem. Tajā pašā laikā daži no diskrecionārajiem pasākumiem, ko valdība pieņēma laikposmā no 2020. līdz 2021. gadam, nebija ne pagaidu, ne arī saskaņoti ar kompensējošiem pasākumiem, kas galvenokārt ietvēra darba devēju sociālā nodrošinājuma iemaksu samazināšanu, mācību nodevas atcelšanu, darbinieku, kas jaunāki par 25 gadiem, atbrīvojumu no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, 13. mēneša pensijas atkārtotu ieviešanu un ārstu algu palielināšanu. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Luksemburgas vispārējās valdības parāds samazinājās no 79,6 % no IKP 2020. gadā līdz 76,8 % no IKP 2021. gadā.

⁸ Padomes Ieteikums (2020. gada 12. jūlijs) par Ungārijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2020. gada konverģences programmu (OV C 282, 18.8.2016., 107. lpp.).

(14) 2022. gada konverģences programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs par 2022. gadu ir labvēlīgs. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2022. gadā pieaugs par 4,3 % un 2023. gadā – par 4,1 %. Salīdzinājumam – Komisijas 2022. gada pavasara prognozē paredzēts mazāks reālā IKP pieaugums par 3,6 % 2022. gadā un 2,6 % 2023. gadā, galvenokārt saistībā ar pieņemumu par Krievijas agresijas kara Ukrainā noturīgāko makroekonomisko ietekmi. Komisijas prognozē paredzēts vājāks privātā patēriņa pieaugums, jo īpaši 2023. gadā, un lēnāks investīciju pieaugums 2022. un 2023. gadā. Valdība savā 2022. gada konverģences programmā plāno, ka nominālais deficīts samazināsies līdz 4,9 % no IKP 2022. gadā un līdz 3,5 % 2023. gadā. Samazinājums 2022. gadā galvenokārt atspoguļo nepārtrauktu un dinamisku nominālā IKP pieaugumu. Saskaņā ar 2022. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2022. gadā samazināsies līdz 76,1 % un 2023. gadā kritīsies līdz 73,8 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2022. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2022. un 2023. gadā būs attiecīgi 6,0 % un 4,9 % no IKP. Tas ir lielāks nekā 2022. gada konverģences programmā prognozētais deficīts, galvenokārt saistībā ar prognozētajām mazāk labvēlīgajām makroekonomikas prognozēm, jo īpaši 2023. gadā, un lielāku izdevumu pieaugumu, kas ietver kapitāla iepludināšanu komunālo pakalpojumu uzņēmumiem 1,1 % apmērā no IKP 2022. gadā un vēl 0,7 % apmērā 2023. gadā. Komisijas 2022. gada pavasara prognozē plānota augstāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 76,4 % 2022. gadā un 76,1 % 2023. gadā. Atšķirība ir saistīta ar augstāku primāro bilanci un mazāk labvēlīgu nominālā IKP dinamiku. Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi, potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse ir 3,2 % (10 gadu vidējais rādītājs). Tomēr minētajā aplēsē nav iekļauta to reformu ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un var palielināt Ungārijas potenciālo izaugsmi.

- (15) Valdība 2022. gadā pakāpeniski atcēla pasākumus, kas veikti, reaģējot uz Covid-19 krīzi, – tiek prognozēts, ka pagaidu ārkārtas pasākumu apmērs samazināsies no 0,8 % no IKP 2021. gadā līdz 0,0 % 2022. gadā. Valdības budžeta deficītu ietekmē pasākumi, kuri pieņemti, lai novērstu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, un kuru apjoms Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek lēsts 1,2 % apmērā no IKP 2022. gadā un 0,7 % apmērā no IKP 2023. gadā.⁹ Minētie pasākumi ietver valdības kompensācijas komunālo pakalpojumu uzņēmumiem ar kapitāla pārvedumiem par paredzamajiem zaudējumiem, kas izriet no regulētām enerģijas cenām, degvielas akcīzes nodokļa pagaidu samazināšanu un kompensācijām mazām degvielas uzpildes stacijām. Visi pasākumi, kas nav pastāvīgie gāzes un elektroenerģijas mazumtirdzniecības cenu griesti, ir paziņoti kā pagaidu pasākumi. Tomēr, ja enerģijas cenas saglabāsies augstas 2023. gadā, dažus no minētajiem pasākumiem varētu turpināt. Daži no minētajiem pasākumiem pēc būtības nav mērķorientēti, jo īpaši vispārējie enerģijas mazumtirdzniecības cenu griesti un akcīzes nodokļa samazināšana. Valdības budžeta deficītu ietekmē arī izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas; šīs izmaksas Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek prognozētas 0,2 % apmērā no IKP 2022. gadā un 0,3 % apmērā no IKP 2023. gadā¹⁰.
- (16) Padome savā 2021. gada 18. jūnija ieteikumā ieteica Ungārijai 2022. gadā saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina Atveseļošanas un noturības mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas. Padome arī ieteica Ungārijai, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā, un vienlaikus veicināt investīcijas, lai vairotu izaugsmes potenciālu.

⁹ Šie skaitļi atspoguļo kopš 2021. gada rudens veikto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹⁰ Tiek pieņemts, ka kopējais no Ukrainas uz Savienību pārvietoto personu skaits līdz 2022. gada beigām pakāpeniski sasnies 6 miljonus, un viņu ģeogrāfiskais sadalījums tiek lēsts, pamatojoties uz esošās diasporas lielumu, uzņemošās dalībvalsts iedzīvotāju skaita relatīvo apmēru un no Ukrainas pārvietoto personu faktisko sadalījumu visā Savienībā, kāds tas bija 2022. gada martā. Budžeta izmaksas uz vienu personu aplēstas, balstoties uz Komisijas Kopīgā pētniecības centra mikrosimulācijas modeli *Euromod*, ņemot vērā gan naudas pārvedumus, uz kuriem šie cilvēki var būt tiesīgi, gan pabalstus natūrā, piemēram, izglītību un veselības aprūpi.

(17) Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi un ņemot vērā Ungārijas 2022. gada konverģences programmā iekļauto informāciju, Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek prognozēta kopumā neitrāla fiskālā nostāja $-0,1$ % apmērā no IKP, savukārt Padome ieteica atbalstošu fiskālo nostāju¹¹. Ungārija plāno saskaņā ar Padomes ieteikumu turpināt atbalstu atveseļošanai, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu, lai finansētu papildu investīcijas. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti samazināsies par $1,0$ IKP procentpunktu salīdzinājumā ar 2021. gadu sakarā ar Savienība līdzekļu apguves prognozēto palēnināšanos¹². Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2022. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst $0,2$ procentpunktiem no IKP¹³. Tādējādi Ungārija plāno saglabāt valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus tiek prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2022. gadā būs ekspansīva ietekme uz vispārējo fiskālo nostāju, kas atbilst $0,4$ procentpunktiem no IKP. Tas ietver papildu ietekmi, ko rada pasākumi, kuru mērķis ir novērst enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi ($0,1$ % no IKP), kā arī izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām ($0,2$ % no IKP). Vairāki diskrecionāri pasākumi arī veicina valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus), piemēram, 13. mēneša pensijas atjaunošana, tiesībaizsardzības darbinieku un militārpersonu algas pabalsti un darba devēju sociālā nodrošinājuma iemaksu un mācību nodevas samazināšana.

¹¹ Negatīvs rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums pārsniedz ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ekspansīvu fiskālo politiku.

¹² Tās ir Komisijas prognozes. Komisija vēl nav novērtējusi Ungārijas atveseļošanas un noturības plānu.

¹³ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme $0,4$ procentpunktu apmērā no IKP, ko lielā mērā nosaka komunālo pakalpojumu uzņēmumu rekapitalizācijas fiskālā ietekme.

- (18) Komisijas 2022. gada pavasara prognozē fiskālā nostāja 2023. gadā tiek prognozēta +1,9 % apmērā no IKP, pieņemot, ka politika nemainīsies ¹⁴. Ir paredzēts, ka Ungārija 2023. gadā turpinās izmantot Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijas, lai finansētu papildu investīcijas atveseļošanas atbalstam. Prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti palielināsies par 0,3 IKP procentpunktiem salīdzinājumā ar 2023. gadu. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2023. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,4 procentpunktiem no IKP ¹⁵. Vienlaikus plānots, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs bremsējoša ietekme uz vispārējo fiskālo nostāju, kas atbilst 1,9 procentpunktiem no IKP. Tas ietver ietekmi, ko rada to pasākumu pakāpeniska atcelšana, ar kuriem risina enerģijas cenu pieaugumu (0,1 % no IKP), un papildu izmaksas, kuras saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas (0,1 % no IKP).
- (19) 2022. gada konverģences programmā tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies, sasniedzot 2,5 % no IKP 2024. gadā un 1,5 % līdz 2025. gadam. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts būs zem 3 % no IKP līdz 2024. gadam. Saskaņā ar 2022. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gadam samazināsies, proti, 2024. gadā saruks līdz 70,4 % un 2025. gadā samazināsies līdz 66,9 %. Saskaņā ar Komisijas analīzi parāda atmaksājamības riski vidējā termiņā šķiet vidēji.

¹⁴ Pozitīvs rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums ir zemāks par ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ierobežojošu fiskālo politiku.

¹⁵ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremsējoša ietekme, kas atbilst 0,6 procentpunktiem no IKP, ko lielā mērā nosaka renovācijas subsīdiju pakāpeniska izbeigšana ģimenēm un zemāka aplēstā rekapitalizācija komunālo pakalpojumu uzņēmumiem nekā 2022. gadā.

- (20) Paredzams, ka sabiedrības novecošanas un valsts parāda pieauguma ietekme Covid-19 krīzes laikā pastiprinās ilgtermiņa fiskālās ilgtspējas problēmas Ungārijā. Tiek prognozēts, ka pensiju izdevumi ievērojami palielināsies no aptuveni 8 % 2019. gadā līdz vairāk nekā 12 % no IKP 2070. gadā. Fiskālās ilgtspējas rādītāji norāda uz vidējiem ilgtspējas riskiem vidējā termiņā un augstiem riskiem ilgtermiņā. Nesenie politikas pasākumi saasina ilgtspējas problēmu, palielinot valdības ilgtermiņa pensiju saistības. Paredzams, ka 2021. un 2022. gadā atjaunotā 13. mēneša pensija palielinās pensiju izdevumus. Tiek prognozēts, ka pēdējās desmitgades laikā notikušās izmaiņas nodokļu un pensiju sistēmās palielinās izdevumus par augstu atalgojumu saņēmušo pensionāru pensijām un palielinās nevienlīdzību starp pensionāriem. Minētie pasākumi ietver pensionēšanās ienākumu un pensiju maksimālās robežas atcelšanu un vienota iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieviešanu, kas palielina augsta atalgojuma saņēmēju pensionēšanās ienākumus. Minimālā pensija kopš 2008. gada nominālā izteiksmē nav mainījies, un tas ietekmē to cilvēku situāciju, kuriem ir pārtrauktas darba attiecības un kuriem karjeras laikā ir zemi vidējie ienākumi.

- (21) Ungārija 2021. gada 30. decembrī iesniedza kohēzijas politikas plānošanas dokumentus attiecībā uz partnerības nolīgumu, kas paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1060¹⁶, un 2022. gada 26. janvārī – Ekonomikas attīstības un inovācijas programmu Plus. Saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1060 Ungārija ir jāņem vērā attiecīgie tai adresētie ieteikumi 2021.–2027. gada kohēzijas politikas fondu plānošanā. Tas ir priekšnoteikums no kohēzijas politikas fondiem paredzētā finansiālā atbalsta efektivitātes uzlabošanai un tā pievienotās vērtības maksimalizēšanai un vienlaikus veicina koordināciju, savstarpējo papildināmību un saskaņotību starp minētajiem kohēzijas politikas fondiem un citiem Savienības instrumentiem un fondiem. Kohēzijas politikas programmu sekmīga īstenošana ir atkarīga arī no to šķēršļu novēršanas, kas kavē investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās un sabalansētas teritoriālās attīstības atbalstam.
- (22) Ungārijas darba tirgus kopumā ir labs, tomēr joprojām pastāv problēmas saistībā ar sieviešu un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu zemo nodarbinātības līmeni. Mātes ar maziem bērniem parasti ilgstoši nestrādā, daļēji tāpēc, ka bērniem, kas jaunāki par trim gadiem, trūkst bērnu aprūpes vietu. Pateicoties īpašām programmām, bērnu aprūpes vietu skaits pakāpeniski palielinās, bet pirmsskolas izglītības iestādes saskaras arī ar darbinieku trūkumu. Pastāv ievērojamas iespējas paaugstināt nodarbinātības līmeni dažām nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, piemēram, mazkvalificētiem darba ņēmējiem, ilgstošiem bezdarbniekiem, personām ar invaliditāti un romiem. Šīs grupas varētu labāk mobilizēt, nodrošinot tām prasmes un aktīvi palīdzot atrast darbu. Palīdzība darba meklēšanas laikā ir ierobežota, un tikai puse reģistrēto bezdarbnieku saņem finansiālus pabalstus. Bezdarbnieka pabalsta ilgums ir viens no visīsākajiem Savienībā. Bezdarbs ir koncentrēts mazāk attīstītos reģionos un lauku apvidos.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

(23) Nabadzības risks ir ievērojami samazinājies, taču daudzi cilvēki joprojām nespēj atļauties pirmās nepieciešamības preces. Materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītāji joprojām ir vieni no augstākajiem Savienībā, jo īpaši attiecībā uz bērniem. Nabadzība un sociālā atstumtība koncentrējas konkrētās grupās un teritorijās. Romu nabadzības rādītāji ir trīs līdz četras reizes augstāki, daļēji tāpēc, ka viņiem ir ierobežotāka piekļuve darba tirgum un sabiedriskajiem pakalpojumiem. Pēdējās desmitgades laikā sociālās drošības tīkls ģimenēm bez stabilas nodarbinātības ir pavājinājies, un pēdējā laikā nabadzības plaša ir palielinājusies. Nodokļu sistēma nesamērīgi apgrūtina mazāk apmaksātus darba ņēmējus. Maz ticams, ka ģimenes ar zemiem ienākumiem saņems ienākuma nodokļa atlaidi uz vienu bērnu. Viņu galvenie ienākumu avoti, piemēram, atalgojums par sabiedrisko darbu, minimālie ienākumi un ģimenes pabalsts, neatbilda dzīves dārdzībai. Mājokļu enerģijas regulētās cenas nav mainījušās, tādējādi daļēji aizsargājot māsaimniecības no nesenā preču cenu kāpuma. Tomēr tas nepalīdz nabadzīgām lauku māsaimniecībām izmantot cieto kurināmo apkurei. Mājokļu cenu pieaugums rada papildu problēmas ģimenēm ar zemiem ienākumiem, kurām ir grūti piekļūt valsts mājokļu atbalsta shēmām. Tikmēr sociālie mājokļi ir kļuvuši nepietiekami un bieži panīkuši.

(24) Izglītības rezultāti Ungārijā ir zemāki par Savienības vidējiem rādītājiem. Līdz 15 gadu vecumam pamatprasmes ir ievērojami zemākas par Savienības un reģionu vidējiem rādītājiem, un pēdējās desmitgades laikā tās ir samazinājušās. Pretēji Eiropas tendencēm priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas problēma pēdējā desmitgadē nav uzlabojusies: 2021. gadā tā bija 12,0 %, kas pārsniedz Savienības vidējo rādītāju 9,7 %. Priekšlaicīga mācību pārtraukšana ir augstāka vismazāk attīstītajos rajonos un sešas reizes lielāka romu vidū nekā pārējo iedzīvotāju vidū. To 25–34 gadus vecu cilvēku īpatsvars, kuriem ir terciārais diploms, kopš 2010. gada ir palielinājies, bet joprojām ir viens no zemākajiem Savienībā. Dalība pieaugušo izglītībā ir nedaudz vairāk nekā puse no Savienībā vidējā rādītāja. Trūkst digitālo prasmju, jo īpaši nabadzīgāko cilvēku vidū. Divās zemākajās ienākumu kvartilēs tikai 13 % un 18 % ungāru ir vismaz digitālās pamatprasmes, kas ir viens no zemākajiem procentiem Savienībā. Nelabvēlīgā situācijā esošiem studentiem ir mazas iespējas iekļūt augstākās izglītības programmās. Nevienlīdzība izglītībā samazina sociālās mobilitātes iespējas. Zemā efektivitāte un taisnīgums skolu sistēmā, iespējams, ir saistīti ar zemo mācību programmu autonomijas līmeni, sociālekonomiskās daudzveidības trūkumu skolās un zemām skolotāju algām. Skolotāju trūkums kļūst par arvien lielāku problēmu. Lai gan kopējie rādītāji, piemēram, skolotāju un skolēnu attiecība, neliecina par akūtu trūkumu, sīkāka analīze liecina, ka trūkst konkrētu priekšmetu, piemēram, matemātikas, zinātnes un svešvalodu, skolotāju. Skolotāju trūkums ir saistīts arī ar skolu sistēmas sadrumstalotību, jo pusē no visām pamatskolām un zemākā līmeņa vidējās izglītības skolām ir mazāk nekā 150 skolēnu. Skolas, kurās ir liels nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu īpatsvars, īpaši cieš no kvalificētu skolotāju trūkuma. Vairāk nekā puse skolotāju izglītības absolventu nonāk citā karjerā, jo skolotājiem ir liela darba slodze un zems atalgojums, jo īpaši karjeras sākumā. Turklāt skolu centralizētā pārvaldība skolu vadītājiem atstāj ierobežotu autonomiju un instrumentus, lai uzlabotu mācīšanas kvalitāti.

- (25) Veselības rezultāti ir vājāki nekā vairākumā citu dalībvalstu, un tas atspoguļo gan neveselīgu dzīvesveidu, gan veselības aprūpes pakalpojumu ierobežoto efektivitāti. Smēķēšanas, ar alkohola lietošanu saistīto traucējumu un aptaukošanās izplatība ir viena no augstākajām Savienībā. Savienības mērogā Ungārijā ir vislielākā priekšlaicīgas mirstības varbūtība sliktās gaisa kvalitātes dēļ. Novēršamo nāves gadījumu skaits ir viens no augstākajiem Savienībā, un tas daļēji ir nepietiekamas pārbaudes un primārās aprūpes pārvaldības dēļ. Pastāv ievērojamas sociālekonomiskas atšķirības piekļuvē kvalitatīvai aprūpei, jo ļoti trūkst veselības aprūpes darbinieku, jo īpaši ģimenes ārstu un medmāsu. Slimnīcu tīkls ir sadrumstalots, un tajā ir liels skaits slimnīcu gultasvietu. Ungārijas pacienti uzturas visilgāk slimnīcās visā Savienībā, jo salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju joprojām maz izmanto dienas operācijas. Nesenās reformas ir mudinājušas ģimenes ārstus sadarboties, kas uzlabotu pakalpojumu sniegšanu. Tika veikti būtiski pasākumi, lai izskaustu naudas balvas maksājumus un novērstu ārstu trūkumu.
- (26) Neatkarīgu kontroles mehānismu nepilnības un ciešā saikne starp politiku un atsevišķiem uzņēmumiem veicina korupciju. Ja tiek celtas nopietnas apsūdzības, sistemātiski trūkst apņēmīgas rīcības, lai izmeklētu korupcijas gadījumus, kuros iesaistītas augsta līmeņa amatpersonas vai tām tuvu stāvošas personas, un sauktu pie atbildības vainīgos. Atbildība par lēmumiem izbeigt izmeklēšanu joprojām rada bažas, jo nav efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pret prokuratūras lēmumiem neveikt kriminālvajāšanu par iespējamu noziedzīgu darbību. Pilsoniskās uzraudzības sarūkošās iespējas saistībā ar plašsaziņas līdzekļu brīvības ierobežojumiem, naidīga vide pilsoniskās sabiedrības organizācijām un kārtējie sarežģījumi noteikumu par pārredzamību un piekļuvi publiskā sektora informācijai piemērošanā vēl vairāk novājina pretkorupcijas satvaru. 2021. gada decembrī valdība atlika lielākās daļas korupcijas apkarošanas stratēģijā paredzēto pasākumu īstenošanu 2020.–2022. gadam ¹⁷.

¹⁷ Komisija 27. aprīlī nosūtīja Ungārijai paziņojuma vēstuli saskaņā ar 6. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 16. decembra Regulā (ES, *Euratom*) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai (OV L 433I, 22.12.2020., 1. lpp.).

- (27) Lai piesaistītu uzņēmējdarbību un veicinātu ekonomikas izaugsmi, izšķiroša nozīme ir tiesu sistēmas neatkarībai, efektivitātei un kvalitātei. Joprojām pastāv bažas par tiesu iestāžu neatkarību. Valsts tiesu padomei joprojām ir grūti līdzsvarot Valsts tiesu iestāžu biroja priekšsēdētāja pilnvaras. Noteikumi par Augstākās tiesas priekšsēdētāja ievēlšanu rada politiskās ietekmes risku valsts augstākajā tiesā. Lietu sadales sistēmas pārredzamības trūkums neļauj pusēm pārbaudīt, vai ir piemērota nepamatota rīcības brīvība. Ir radušies jautājumi par Konstitucionālās tiesas, kuras sastāvā ir parlamenta ievēlēti deputāti, neiesaistot tiesu varu, lomu vispārējās jurisdikcijas tiesu spriedumu pārskatīšanā.
- (28) Ungārijas rādītāji ir zemi starp dalībvalstīm attiecībā uz sociālo dialogu, ieinteresēto personu iesaisti primāro tiesību aktu izstrādē, apspriešanos ar sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību un pierādījumos balstītu instrumentu izmantošanu. Valstu noteikumi par tiesību aktu projektu obligāto sabiedrisko apspriešanu un to ietekmes novērtējumiem ir sistemātiski ignorēti. To tiesību aktu skaits, par kuriem notiek apspriešanās, pēdējos gados ir ievērojami samazinājies.
- (29) Ir veikti pasākumi, lai vēl vairāk uzlabotu nodokļu sistēmu, taču vēl joprojām ir dažas problēmas. Nodokļu slogs darbaspēkam ir samazinājies, bet tas joprojām ir augsts daudziem zemu atalgotiem darba ņēmējiem. Nozarei specifiski nodokļi un liels skaits nelielu nodokļu sarežģīti nodokļu sistēmu un palielina saistību izpildes izmaksas, jo īpaši mazākiem uzņēmumiem.

(30) Regulatīvie šķēršļi un valsts iesaistīšanās produktu tirgos kavē efektīvu uzņēmumu atlasīšanu un ierobežo konkurenci. Uzņēmumu darījumu *ad hoc* atbrīvojumi no konkurences pārbaudes kavē tirgus darbību un investīcijas. Tiesiskā regulējuma neparedzamība ir vēl viena problēma, jo īpaši mazumtirdzniecības nozarē, kas pēdējos gados saskārās ar biežām noteikumu izmaiņām. Noteikumi un nodokļi varētu kavēt uzņēmumu izaugsmi, jo īpaši mazumtirdzniecībā un komunālajos pakalpojumos. Arī profesiju regulējums joprojām ir ierobežojošs. Lēnas un dārgas maksātspējas procedūras varētu kavēt grūtībās nonākušo uzņēmumu pārstrukturēšanu. Iepirkuma tirgus joprojām ir neaizsargāts pret konkurenci kropļojošu praksi. To līgumu īpatsvars, kas piešķirti procedūrās, kurās bija tikai viens pretendents, joprojām ir viens no augstākajiem Savienībā. Iestādes uzlaboja publiskā iepirkuma pareizības uzraudzību, reaģējot uz Komisijas secīgo revīziju agrākajiem konstatējumiem Savienības līdzekļu pārvaldības jomā, kuras tika veiktas 2014., 2015. un 2017. gadā un kurās tika konstatēti nopietni, sistēmiski trūkumi un pārkāpumi, jo īpaši saistībā ar pamatnolīgumu izmantošanu. Tas, vai visi iepriekš konstatētie trūkumi ir pilnībā novērsti, joprojām ir jāskata praksē. Nesen radās jauni riski, acīmredzami izslēdzot sabiedrības interešu trastus no publiskā iepirkuma noteikumiem. Valdība 2021. gada februārī sev izvirzīja vērienīgu mērķi samazināt to publiskā iepirkuma procedūru procentuālo daļu, kurās ir tikai viens piedāvājums, līdz mazāk nekā 15 %, lai gan bez noteikta termiņa.

- (31) Pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku joprojām ir agrīnā posmā. Puse Ungārijas teritorijas ir būtiski pakļauta klimata pārmaiņu riskiem, tajā skaitā sausumam un plūdiem. Tas rada vajadzību pēc ilgtspējīgiem klimatadaptācijas risinājumiem, jo īpaši izmantojot dabā balstītu ūdens aizturi, tajā skaitā atjaunojot dabīgo hidroloģiju, pielāgojot lauksaimniecības praksi un rūpīgi uzraugot zemes un virszemes ūdeņu ieguvu apūdeņošanai. Gaisa un ūdens kvalitāte joprojām raisa bažas. Galvenie gaisa piesārņojuma avoti ir cietā kurināmā sadedzināšana mājokļu sektorā, lauksaimniecība un transporta emisijas. Liela daļa dzeramā ūdens apgādes tīkla ir sliktā stāvoklī, un normatīvā vide rada šķēršļus investīcijām. Aprites ekonomika joprojām ir sākotnējā posmā, sadzīves atkritumu reciklēšana nav pietiekami attīstīta, un ekonomikas instrumenti nav pietiekami, lai risinātu vides problēmas. Atkritumu apsaimniekošanu valdība reorganizēja vairākos posmos. Pārmaiņas ierobežoja konkurenci nozarē, un vienlaikus samazinājās efektivitāte un reciklēšanas rādītāji. Nozares, kuras zaļās pārkārtošanās dēļ varētu samazināties vai pārveidoties, nodrošina darbvietas gandrīz 4 % no visiem darba ņēmējiem, kuriem jo īpaši varētu būt vajadzīga kvalifikācijas celšana un pārkvalifikācija. Darbaspēka trūkums enerģētikas nozarē varētu kavēt pāreju uz klimatneitralitāti.
- (32) Transporta infrastruktūru raksturo blīvs automaģistrāles un elektrificēts dzelzceļa tīkls. Ungārija ir piedzīvojusi ievērojamu emisiju pieaugumu transporta nozarē, kas strauji kļūst par lielāko emisiju nozari. Ungārija ir viena no visvairāk noslogotajām dalībvalstīm, kur pilsētu teritorijās tiek zaudēts arvien vairāk stundu uz vienu autovadītāju. Jaunreģistrēto bezemisiju vieglo pasažieru automobiļu īpatsvars un uzlādes punktu skaits pastāvīgi pieaug. Lai gan attiecīgie rādītāji liecina par vadošo pozīciju reģionālo partneru vidū, tie joprojām ir zemāki par Savienības vidējo rādītāju.

- (33) Pētniecība un inovācija ir būtisks ilgtermiņa izaugsmes un konkurētspējas virzītājspēks. Ungārija ir uzskatāma par jaunu novatori. Izdevumi pētniecībai un izstrādei pieaug un 2020. gadā sasniedza 1,61 % no IKP. Svarīgs šķērslis inovācijai ir augsti kvalificētu darbinieku trūkums. Terciārās izglītības iegūšanas rādītāji ir vieni no zemākajiem Savienībā. Nesenais atbrīvojums no iedzīvotāju ienākuma nodokļa gados jauniem darba ņēmējiem un citas strukturālas pārmaiņas, kas kavē akadēmisko brīvību, mazina augstākās izglītības pievilcību. Digitālās prasmes un digitālo tehnoloģiju izmantošana uzņēmumos un sabiedriskajos pakalpojumos joprojām ir zem Savienības vidējā līmeņa.
- (34) Pamatojoties uz Savienības valstu vai to valdību vadītāju pilnvarojumu, kas formulēts Versaļas deklarācijā, ir sagatavots Komisijas priekšlikums *REPowerEU* plānam, kura mērķis ir pēc iespējas drīz izbeigt Savienības atkarību no fosilo degvielu importa no Krievijas. Tālab Komisija plāno dialogā ar dalībvalstīm apzināt piemērotākos projektus, investīcijas un reformas valstu, reģionālā un Savienības līmenī. Šo pasākumu mērķis ir samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un pārorientēt fosilo degvielu importu prom no Krievijas.

(35) Attiecībā uz fosilo kurināmo Ungārijas enerģētikas nozare ir ļoti atkarīga no Krievijas. Saskaņā ar 2020. gada datiem ¹⁸ gandrīz visa importētā dabasgāze nāk no Krievijas (95 % salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju 44 %). Atkarība no Krievijas naftas arī pārsniedz Savienības vidējo rādītāju (61 % salīdzinājumā ar 26 %), bet ogleņi tas ir zemāks (22 % salīdzinājumā ar 54 %). Dabasgāzes īpatsvars energoresursu struktūrā ir lielāks nekā vidēji Savienībā (35 % salīdzinājumā ar 24 %), savukārt naftas īpatsvars (30 % salīdzinājumā ar 33 %) un ogļu īpatsvars (7 % salīdzinājumā ar 11 %) ir mazāks. Atjaunojamo energoresursu īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā 13,9 % apmērā ir viens no zemākajiem Savienībā. Ungārija plāno vairāk paļauties uz saules enerģiju, savukārt vēja un ģeotermālās enerģijas potenciāls joprojām netiek pietiekami izmantots. Elektroenerģijas tīklam ir vajadzīgas investīcijas, piemēram, viedā uzskaitē, ražojošu patērētāju shēmas, energokopienas un dinamiskas cenas, lai vairāk izmantotu atjaunojamo energoresursu enerģiju. Turklāt varētu vienkāršot atļaujas piešķiršanas procedūras tādu iekārtu uzstādīšanai, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus. Ar gāzi saistītas jaunas infrastruktūras un tīklu investīcijas iespēju robežās ir ieteicamas nākotnes vajadzībām, lai veicinātu to ilgtermiņa ilgtspēju, nākotnē pārprofilējot ilgtspējīgu degvielu. Lai vēl vairāk samazinātu atkarību, ir liels potenciāls uzlabot energoefektivitāti dzīvojamo ēku sektorā. Stingrāku vides standartu piemērošana jauniem mājokļiem tika atlikta par 18 mēnešiem līdz 2022. gada jūnijam. Pašreizējā dzīvojamo ēku renovācijas programmā galvenā uzmanība nav pievērsta energoefektivitātei, un praksē tā izslēdz visneaizsargātākās ģimenes. Vienādi zemais regulēto enerģijas cenu līmenis neatkarīgi no mājtsaimniecību ienākumiem vai patēriņa līmeņa palielina ienākumu nevienlīdzību un nerada stimulus enerģijas taupīšanai. Lai Ungārija atbilstu "Gatavi mērķrādītājam 55 %" mērķiem, būs vēl vairāk jāpalielina ieceru vērienīgums attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu un atjaunīgo energoresursu un energoefektivitātes rādītāju paaugstināšanu.

¹⁸ *Eurostat* (2020), Krievijas importa īpatsvars kopējā dabasgāzes, jēlnaftas un akmeņogļu importa apjomā. ES-27 vidēji kopējais imports ir balstīts uz importu ārpus ES-27 valstīm. Attiecībā uz Ungāriju kopējais imports ietver ES iekšējo tirdzniecību. Jēlnafta neietver rafinētus naftas produktus. Jāatzīmē, ka, lai gan Ungārijas importa atkarība no Krievijas gāzes ir liela, Ungārija eksportē ievērojamu daudzumu gāzes uz kaimiņvalstīm. Tādējādi gāzes atkarība iekšzemes patēriņam, iespējams, ir mazāka nekā paziņotie skaitļi, lai gan tā joprojām ir ievērojama.

- (36) Paātrināta pārkārtošanās uz klimatneitralitāti un atteikšanās no fosilajām degvielām vairākās nozarēs radīs ievērojamas pārstrukturēšanas izmaksas, taču, lai mazinātu pārkārtošanās sociālekonomisko ietekmi vismagāk skartajos reģionos, Ungārija var kohēzijas politikas ietvaros izmantot Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu. Turklāt, lai uzlabotu nodarbinātības iespējas un stiprinātu sociālo kohēziju, Ungārija var izmantot Eiropas Sociālo fondu Plus, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1057 ¹⁹.
- (37) Padome ir izskatījusi 2022. gada konverģences programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ²⁰ ir atspoguļots 1. ieteikumā.

AR ŠO IESAKA Ungārijai 2022. un 2023. gadā rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai politikas nostājai, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām māsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Palielināt publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus. Laikposmā pēc 2023. gada īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli. Uzlabot pensiju sistēmas ilgtspēju ilgtermiņā, vienlaikus saglabājot adekvātumu, jo īpaši novēršot ienākumu nevienlīdzību.
2. Drīz pabeigt sarunas ar Komisiju par 2021.–2027. gada kohēzijas politikas plānošanas dokumentiem, lai sāktu to īstenošanu.

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013 (OV L 231, 30.6.2021., 21. lpp.).

²⁰ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

3. Turpināt visneaizsargātāko grupu integrāciju darba tirgū, jo īpaši, ceļot kvalifikāciju, un pagarināt bezdarbnieku pabalstu ilgumu. Uzlabot sociālās palīdzības adekvātumu un nodrošināt piekļuvi pamatpakalpojumiem un pienācīgiem mājokļiem visiem. Uzlabot izglītības rezultātus un palielināt nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, jo īpaši romu, dalību kvalitatīvā vispārējā izglītībā. Uzlabot piekļuvi kvalitatīviem profilakses un primārās aprūpes pakalpojumiem.
4. Pastiprināt korupcijas apkarošanas regulējumu, tajā skaitā uzlabojot prokuratūras centienus un piekļuvi publiskai informācijai, un stiprināt tiesu varas neatkarību. Uzlabot lēmumu pieņemšanas procesa kvalitāti un pārredzamību, izmantojot efektīvu sociālo dialogu, citu ieinteresēto personu iesaistīšanu un regulārus ietekmes novērtējumus. Turpināt nodokļu sistēmas vienkāršošanu. Uzlabot regulējuma paredzamību un konkurenci pakalpojumu nozarē, jo īpaši mazumtirdzniecībā un komunālajos pakalpojumos, un sistemātiski piemērot konkurences kontroli komercdarījumos. Uzlabot konkurenci publiskā iepirkuma jomā.
5. Veicināt reformas un investīcijas ilgtspējīgā ūdens un atkritumu apsaimniekošanā un ekonomikas apritīgumā, uzņēmumu digitalizācijā, zaļajās un digitālajās prasmēs, kā arī pētniecībā un inovācijā.
6. Samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā, paātrinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu, jo īpaši racionalizējot atļauju piešķiršanas procedūras un modernizējot elektroenerģijas infrastruktūru. Dažādot fosilā kurināmā importu, cita starpā stiprinot starpsavienojumus ar citu valstu līdzdalību. Samazināt atkarību no fosilā kurināmā ēkās un transportā, pastiprinot centienus attiecībā uz energoefektivitātes pasākumiem visiem, jo īpaši dzīvojamās mājās, un ilgtspējīgu transportu, jo īpaši izmantojot elektrifikāciju.

Briselē,

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs